

Asha ten Broeke
over het fallicet
van het Europese
migratiebeleid

PAGINA 25

'De bootjes waarin de migranten naar Europa proberen te komen zijn niet hun keuze, ze zijn de keuze van onze leiders'

vrijdag
23 juni 2023

de Volkskrant

Minis
stapt
klac

nu te zien
friesmuseum.nl

Remco Meijer
Den Haag

Minister De
Primaire en
vertrekt na
over onze
weten op
van een o

Dennis W
na een n
gedrag i
viering
maand
ganisa
de Sec
dage
het r
een
org
V
me
bi
zi
n

DE VOLKSKRANT
VRIJDAG 23 JUNI 2023

V7

Wekelijks bespreekt V een
kunstwerk dat nu
om aandacht vraagt

Kunstwerk v/d week

LONDON FIELDWORKS NULL OBJECT: GUSTAV METZGER THINKS ABOUT NOTHING

Londen, 3 juli 1961. De Duitse performancekunstenaar Gustav Metzger brengt, met gasmasker op, zoutzuur aan op drie schilderijen. Foto Getty

Null Object: Gustav Metzger Thinks About Nothing van London Fieldworks. Foto LNDW Studio

Optelsom

De sculptuur *Null Object* visualiseert 'niets', of in ieder geval: **denken aan niets**. Maar het is een doordenkkunstwerk dat zo veel verschillende associaties oproept, dat je er dagen later nog steeds aan moet denken.

Door Sarah van Binsbergen

Ik weet niet hoe het met u zit, maar ik loop een beetje over. Net als ieder jaar lijkt het alsof alle dingen nog even tegelijk in de weken voor de zomervakantie worden gepropt. Mijn to-do-lijstjes zijn pagina's lang en steeds vaker dringt zich het verlangen op om aan helemaal niets te denken. Maar hoe doe je dat, denken aan niets? Zelfs op de zeldzame momenten dat ik het even kan uitproberen lukt het niet. Denken dat je aan niets wilt denken helpt niets, dan duiken juist alle redenen op dat je aan niets wilt denken. Kijken naar een kunstwerk over denken aan niets biedt ook geen uitweg. Dat ontdekte ik in kunst-ruimte West in Den Haag, bij het kunstwerk *Null Object: Gustav Metzger Thinks About Nothing*. Op de eerste verdieping van het gebouw, gevestigd in de voormalige Amerikaanse ambassade, staat in een kamer een zwart krukje met daarop een blok steen. Uit dat blok is aan

één kant een holte uitgegraven, een minigrot. Die grot visualiseert 'niets'. Of in ieder geval: denken aan niets. Bruce Gilchrist en Jo Joelson, samen London Fieldworks, vroegen voor dit kunstwerk de kunstenaar Gustav Metzger om twintig minuten lang aan niets te denken, terwijl zijn hersenactiviteit elektronisch werd gemeten. Een robot vertaalde die hersenactiviteit naar een driedimensionale vorm en hakte die uit een blok steen. In plaats van aan niets dacht ik bij het zien van de kubus juist aan heel veel. *Null Object* is een doordenkkunstwerk. Een waarbij de optelsom van vorm + onderwerp + kunstenaar + context zo veel verschillende associaties oproept, dat ik er dagen later nog steeds aan moet denken.

Om te beginnen bij de context: *Null Object* staat in de groepstentoonstelling *Gödel Escher Bach*. Die dankt zijn titel aan het gelijknamige

boek uit 1979. De Amerikaanse wetenschapper Douglas Hofstadter onderzoekt daarin, aan de hand van het werk van wiskundige Gödel, kunstenaar Escher en componist Bach, de betekenis van zelfreferentie. Oftewel: dingen die naar zichzelf terugverwijzen, vaak in een eendelige loop. Een bekend voorbeeld is Eschers lithografie van twee handen die elkaar tekenen. De tentoonstelling in West koppelt zelfreferentie aan beeldende kunst: kunst is kunst, omdat het kunst is. Dan het onderwerp: kunstenaar Gustav Metzger die aan niets denkt. Metzger, die in 2017 op 90-jarige leeftijd overleed, was de geestelijk vader van de 'zelfvernietigende kunst'. Tijdens happenings gooidde of spoot hij zuur op zijn schilderijen, waardoor ze binnen een paar minuten oplossen. Die destructieve actie zag hij als commentaar op de 'vernietigingsdrift' in de moderne maatschappij. Het waren de jaren van de Koude Oorlog en atoomdreiging.

Later ging Metzger nog verder met het opheffen van zijn kunst. In 1974 riep hij 'De jaren zonder kunst uit', een driejarige kunststaking. Het moest een collectieve actie worden, maar Metzger was de enige die zich eraan hield. De conceptuele kunst, waarbij het idee belangrijker is dan het maken van een object, beleeft weliswaar haar hoogtijden, maar helemaal geen kunst meer maken ging blijkbaar zelfs de radicaalste conceptuelen te ver. **Geniale vondst**, om juist Metzger, aan niets te laten denken, en om de uitkomst daarvan vervolgens in een tentoonstelling over zelfreferentie te plaatsen. Als kunst kunst is, omdat het kunst is, is kunst die zichzelf probeert op te heffen misschien wel de ultieme vorm van kunst. Maar hoe zit het dan met kunst over kunst die zichzelf probeert op te heffen? Ja, dat bedoel ik. Probeer dan nog maar eens aan niets te denken.

London Fieldworks
(Jo Joelson & Bruce Gilchrist)

Titel *Null Object: Gustav Metzger Thinks About Nothing* (2012)

Waar West, Den Haag, in de tentoonstelling *Gödel Escher Bach*, 1/m 27/8.

Trivia Metzgers zelfdestructieve kunst vormde een inspiratiebron voor de gitaarvernieuwingen van Pete Townshend, gitarist van The Who.

22.06.2022 — de Volkskrant

Sarah van Binsbergen — *'Art work of the week': NULL OBJECT: Gustav Metzger thinks about nothing, 2012 Artists: London Fieldworks (Bruce Gilchrist and Jo Joelson)*

'The sculpture 'Null Object' visualises 'nothing' or at least thinking about nothing. But it is a 'thinkthroughartwork' that evokes so many different associations that you still have to think about it days later.'

NULL OBJECT links neurophysiology, psychophysics and manufacturing technology to produce a sculptural object in Portland stone. Using bespoke software, London Fieldworks produced 3D shape information from EEG recordings of artist Gustav Metzger (1926 - 2017) attempting to think about nothing. This data was translated into instructions for a manufacturing robot, which carved out the shapes from the interior of a block of stone to create a void space.

The exhibition Gödel Escher Bach takes its title, and to some extent, its thematic and conceptual scope, from Douglas Hofstadter's book Gödel, Escher, Bach: An Eternal Golden Braid, which was published in 1979 and won the Pulitzer Prize in the year after. In the book, the author explores shared threads in the metamathematical theorem of logician Kurt Gödel, the optical illusions of graphic artist M.C. Escher and the musical looping of composer Johann Sebastian Bach, through which he elaborates on the concept of self-reference. <https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/een-sculptuur-die-denken-aan-niets-visualiseert-maar-waar-je-dagen-later-nog-aan-moet-denken~b379a38e/>

Exhibition Gödel Escher Bach — West Den Haag, The Netherlands

Eleanor Antin, Christian Bök, peter campus, Richard Cavell, Louisa Clement, John Conway, Wim Crouwel, Hanne Darboven, Simon Denny, Arthur Reinders Folmer, Suzette Haden Elgin, Hansje van Halem, Florian Hecker, Georg Herold, Herlinde Koelbl, London Fieldworks (Bruce Gilchrist and Jo Joelson), John C. Lilly & Randolph T Dible, Ernst Mach, Giacomo Miceli, Matan Mittwoch, Moshe Ninio, Joke Olthaar, Daphne Oram & Tom Richards, Sigmar Polke, Royden Rabinowitch, Thomas Ruff, Marcus du Sautoy & Victoria Gould, Jeremy Shaw, Kim Soun-Gui, Eugene van Veldhoven, Christopher Williams, Ludwig Wittgenstein.